

עורכת: ד"ר אסתי ובמן

כרך 6, גיליון מס' 11, 3 בנובמבר 2016

"שכנות טובה" בגבול הצפון?

ד"ר ניר בומס

במאי האחרון התבשרנו על הקמתה של מנהלת "שכנות טובה", יחידת קישור צבאית חדשה שתפקידה שמירה על קשר עם תושבי הגולן הסורי, תיאום העברת סיוע הומניטרי וקליטת פצועים. לצד אנשי הלוגיסטיקה, מסר דובר צה"ל, תקלוט היחידה אנשי מקצוע, שהתמחו בהפעלת מערכות רפואיות והומנטריות ובניהול קשרים עם גורמים אזרחיים.¹ המנהלת, שהוקמה על ידי הגוף הצבאי האחראי על האוכלוסייה האזרחית ביהודה ושומרון (מתפ"ש) הינה התפתחות חשובה בעיצוב המדיניות הישראלית כלפי המשבר בסוריה, שניתן לאבחן בה שלושה שלבים עד כה. השלב הראשון (2011-2012) התאפיין בעמידה מנגד; השני (2013 והלאה) בהגדרת הקווים האדומים; והשלישי (2014-2016) בעיצוב מדיניות השכנות הטובה בדרום הקמת מסגרת שכנות טובה.

עם פרוץ מלחמת האזרחים העדיפה ישראל להתייחס אל האירועים בסוריה כהתמודדות פנימית שאינה נוגעת לה ומוטב לה להשקיף עליה מהצד בלא לנקוט עמדה. מדיניות זו של 'עמידה מנגד'² שאפה לא לערב את ישראל בקונפליקט באופן ישיר מתוך תפישה שהאירועים בצפונה ובמרכזה של סוריה לא אמורים להשפיע משמעותית על מערכת האינטרסים הישראלית. אלא

¹ "יחידת קישור לסוריה?", ידיעות אחרונות, 29 במאי 2016, <http://www.yediot.co.il/articles/0,7340,L-4808991.00.html>, נצפה ב-21 לאוקטובר 2016.

² להרחבה, ראו: "הגדר הטובה 2.0 – פעולה ישראלית לנוכח המשבר בסוריה", מחזון למציאות: הבלוג של מכון ראות, מרץ 2012. נצפה ב-21 באוקטובר 2016.

שהתמשכות הלחימה ו"נדידתה" לדרום סוריה³ ולמחוזות שכנים אילצו את ישראל לשקול מחדש את גישתה. כך למשל, הכריז שר הביטחון בספטמבר 2013 ש"בהסתכלנו על מלחמת האזרחים בסוריה, אנחנו מלכתחילה הצהרנו ופעלנו כמי שאיננו מעורב ואיננו מתערב אלא אם כן פוגעים באינטרסים שלנו. לכן, קבענו קווים אדומים - העברת נשק כימי לחזבאללה או פגיעה בריבונותנו."⁴ ישראל קבעה שלושה קווים אדומים ברורים שיחייבו תגובה: הראשון, העברת נשק, ובמיוחד נשק מתקדם, לידי ארגון חזבאללה בלבנון; השני, זליגת הקונפליקט לכיוון ישראל; והשלישי, התבססותם של גורמים רדיקליים באזור הגבול. בפני ישראל עמדו שתי אופציות עיקריות: הראשונה, העדפת "השטן המוכר" - משטרו של אסד, על פני כאוס והשתלטות ג'יהאדיסטית אפשרית; והשנייה, פעולה נגד 'הציר' הפרו-איראני, הכולל את משטר אסד וארגונים הנתמכים על ידי איראן ובראשם ארגון חזבאללה, במטרה להחליש את השפעתו בסוריה ובלבנון ולמנוע את התבססותו בדרום סוריה. בהעדר הכרעה בין השניים, התמקדה ישראל בעיקר בשמירת הביטחון השוטף ובהדיפת איומים שהעמידה בפניה המלחמה בסוריה, ומיעטה לתור אחר ההזדמנויות הגלומות בהתחברות לשחקנים מתונים יחסית בזירה.

המימד האזרחי – הומינטרי

במקביל להיסוס ולמדיניות ה"עמידה מנגד" של ממשלת ישראל, הובילה החברה האזרחית הישראלית בהנהגת מספר ארגוני סיוע כמו "יד ביד עם סוריה", "Israel Flying Aid", הגיוינט, ונת"ן, מאמץ הומניטרי במספר זירות, ובכללן בירדן, בתורכיה, באירופה ובסוריה עצמה. כמה מארגוני החברה האזרחית אף יצאו בקמפיינים פומביים כדי להשפיע על ממשלת ישראל לנקוט עמדה ברורה יותר נגד המשטר ולהפעיל ערוץ הומניטרי פעיל. בהדרגה, נעשו מאמצי הסיוע האזרחיים מתואמים יותר עם מאמצי הסיוע הרשמיים והובילו לגיבוש מדיניות סדורה יותר, בעיקר בתגובה להתרחשויות בקו הגבול הצפוני.

המאמץ ההומניטרי הישראלי החל עוד ב-2011 בהובלתם של פעילים וארגוני סיוע ישראליים והתמקד בתחילה בסיוע לפליטים שזרמו לירדן ולתורכיה. במקביל נמשכו מגעים עם קבוצות אופוזיציה סוריות המזוהות עם הגוש המתון בקואליציה הסורית וקבוצות גולות של צבא סוריה החופשי לבחינת ערוצי פעילות אחרים, מעבר לסיוע ההומניטרי. הסיוע כלל העברת שיירות מזון

³ באוגוסט 2012 מורדים סורים הצליחו לגרש את כוחות הצבא הסורי מג'בהת אל-ח'שב שבגזרת רמת הגולן והכריזו על עצמאותו של האזור. בפברואר 2013, הוקמה המועצה הצבאית הראשונה בגזרת הגולן ובמרץ אותה שנה, צה"ל הגיב לראשונה בירי לכיוון הצבא הסורי לאחר ירי מצידם על היילי צה"ל בגבול הגולן.

⁴ אחיקם משה דויד, "יעלון: גם לאי פעולה בסוריה - השלכה עלינו", NRG, 8 בספטמבר 2013, נצפה ב-20 באוקטובר 2016. <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/505/424.html>

יבש וחלוקתן; אספקת ציוד רפואי, הקמת בתי חולים ומרפאות (הן בסוריה עצמה והן באירופה ובירדן למען הפליטים), מסגרות יום לילדים כתחליף לבתי הספר, ערכות מגן ומדפסות תלת ממד להדפסת פרוטוזות ואמצעי הגנה מנשק כימי לצוותים הרפואיים; הכשרת שתי יחידות כיבוי אש וחילוץ, פינוי הריסות ואיתור לכודים ואפילו הבאת פצועים דרך נמל התעופה בן-גוריון לניתוחים מצילי חיים במרכז הארץ באישור משרדי הממשלה הרלוונטיים. היקף עבודת הסיוע מעיד כשלעצמו על עומק מערכות היחסים שנוצרו בערוצים אלו. כמי שהיה שותף ליצירת כמה משותפויות אלו, אני יכול להעיד על חשיבותן בתהליך שינוי התודעה ההדרגתי שחל לגבי תדמיתה של ישראל ותפקידה האפשרי כשחקן חיובי באזור. מדיניות זו של "דיפלומטיה הומניטרית" סייעה לסלילת נתיבים אל השכנים שמעבר לגבול.⁵

עיצוב המדיניות בדרום והקמת מסגרת שכנות טובה

לצד הערוצים האזרחיים החל לפעול גם מערך הסיוע ההומניטרי הרשמי של מדינת ישראל. מערך זה החל ב-2013 כיוזמה מקומית של קצין צה"ל שאסף פצוע סורי מן הגבול, ונמשך בהקמת בית חולים שדה ברמת הגולן. במרוצת הזמן התמסדה יוזמה זו, ועד היום התקבלו יותר מ-3,000 פצועים סורים, בהם לוחמים, אזרחים וילדים, לטיפול רפואי בבתי חולים בישראל, והועברו משלוחי מזון, כולל מזון לתינוקות, תרופות ושמיכות לכפרים בגולן הסורי. צה"ל גיבש יחידה ייעודית לפעולה בגזרת הגבול הסורי וזו שיתפה פעולה עם ארגונים ישראלים אזרחיים. גם כאן חברו המימד ההומניטרי והמימד המבצעי, ורצף האירועים בגזרה הדרומית וזחילתם לעבר הגבול עם ישראל סייע להידוק הזיקה ביניהם.

משנת 2013 החלה הלחימה להתקדם דרומה ובסופה של שנה זו נסוגו רוב כוחות המשטר מאזור הגבול עם ישראל והשאירו חלל שעד מהרה התמלא על ידי כוחות שונים ובכללם מיליציות וקבוצות ג'יהאדיסטיות כמו ג'בהת אל-נוצרה ושהאדא אל-ירמוק. שנת 2014 המשיכה את המגמה וייצרה אירועים חריגים אחרים כמו תקיפת כוח המשקיפים של האו"ם, כיבוש מעבר קונייטרה על ידי כוחות אל-נוצרה ויירוט מטוס סורי שחצה את הגבול האווירי. במקביל גברה המעורבות האיראנית ובינואר 2015, פגעה ישראל בשיירתו של הגנרל אל-הדדי, מפקד בכיר במשמרות המהפכה האיראניים. בפרוס 2016, צה"ל מצא עצמו ממשיך להתמודד ולהגיב ל"זליגות" של רקטות שנחתו ברמת הגולן כמו גם עם המשך הקרבות בין הפלגים היריבים

⁵ ראו סקירה מפורטת ב- Nir Boms, Udi Dekel, Ofir Winter, "[Syria's New Map and New Actors: Challenges and Opportunities for Israel](#)," Memoranda #161 (Tel-Aviv: The Institute for National Security Studies, August 2016)

שהמשיכו להתקרב – הפעם גם בחסותם של הרוסים – לגבולה של ישראל. אלא שהפעם צה"ל מצא עצמו מופתע פחות, לאור ההכרות שנבנתה עם מקצת השחקנים שמצידו השני של הגבול. המגעים עם גורמים בצד הסורי החל לייצר ערוצי תקשורת והכרות קרובה עם שחקנים מקומיים מתונים הפועלים ברמת הגולן, בעיקר קבוצות המשויכות למעגל צבא סוריה החופשי וקבוצות עצמאיות שונות, על בסיס האינטרס המשותף בהחלשת כוחות האסלאם הרדיקלי, לוחמי חזבאללה וכוח קודס האיראני בגזרה. במקביל התפתחה הכרה בחשיבות מערכת היחסים שהחלה להיווצר עם האוכלוסייה האזרחית הסורית ועם כוחות המורדים הלוחמים בגזרה הדרומית. על פניו דומה שישראל הינה בעיקר "הצד הנותן" העוסק בסיוע הומניטרי ורפואי, אבל כתוצאה מפעילות זו זוכה ישראל בגזרת גבול שקטה יחסית ומממשת בכך את היעד המרכזי של הרחקת המלחמה הסורית מגבולה הצפוני של ישראל.

על צידו השני של הגבול: השחקנים הסורים בגזרה הדרומית

השחקנים הפועלים בדרום סוריה, ובכלל זה ברמת הגולן, כוללים מיליציות, קבוצות וקהילות מקומיות (ובכללן הדרוזים) המבקשות לייצג אוכלוסייה המונה, על-פי נתונים בלתי רשמיים, יותר ממיליון תושבים. קבוצות אלו אינן חולקות קו אידאולוגי קוהרנטי, והן עשויות להחליף שיוכים ארגוניים ונאמנויות על-פי שיקולים פרגמטיים מקומיים ויחסי כוחות משתנים בשטח. ואכן, יחסי הכוחות בין השחקנים השונים המשיכו להשתנות עם התקרבות הלחימה לחזית הדרום והתבססותן של קבוצות רדיקליות כמו ג'בהת אל-נוצרה שנחשבה לשלוחה של אל-קאעדה עד יולי 2016, כשהכריזה על התנתקותה מן הארגון. למרות תפיסת עולמה הרדיקלית ביחס ליהודים ולישראל, היו אלה יעדים לשלב מאוחר יותר במאבקה להתבסס, ועל כן אף לא היססה לבוא במגעים עם ישראל.⁶ שותפים אפשריים לישראל בצד הסורי הם אלה החולקים עמה מטרות ואינטרסים חופפים, לעתים אף ערכים ליברליים דומים אך בעיקר יריבים משותפים. כאלה הן הקבוצות המתונות המשויכות לצבא סוריה החופשי ומספר קבוצות מקומיות עצמאיות, כמו מועצות הכפרים הגובלים בישראל, הנוקטות קו אידאולוגי מתון ופרגמטי יותר.

יחסי הגומלין בין הצבא הסורי החופשי לישראל הושפעו מגורמים גיאוגרפיים מגוונים. מ-2012 פעלו קבוצות המזוהות עמו בדרום סוריה בקרבת קו הפסקת האש עם ישראל. בראשית 2014 הוא הכריז על הקמת 'חזית דרומית' שמשתרעת מגבול ירדן, דרך דמשק ועד לרמת הגולן,

⁶ קיימים דיווחים רבים על תקשורת או אף על סיוע ישראלי לג'בהת אל-נוצרה. ראו "ישראל מסייעת לג'בהת אל-נוצרה לתקוף דרוזים בסוריה", **הארץ**, 11 בספטמבר 2016. נצפה ב-25 באוקטובר 2016. <http://www.haaretz.co.il/news/politics/.premium-1.3065151>

ומונה כעשרים אלף לוחמים⁷ וכ-54 קבוצות מורדים, הפועלות בתיאום חלקי. באוגוסט 2014, 'החזית הדרומית' השתתפה לצד ג'בהת אל-נוצרה בהשתלטות על מרבית השטח בגבול ישראל-סוריה בגולן, אך איבדה מקצת מממנו במהלך 2016 בעקבות התחזקות המעורבות הרוסית. הדרוזים, המונים כארבעה אחוזים מכלל תושבי סוריה (כ-700,000 נפש), ומרוכזים ברובם באזור הר הדרוזים בדרום המדינה ובכפר ח'אדר שברמת הגולן הסורית, הנתפס כנאמן יותר לאסד, הם גורם חשוב אחר ורלוונטי למדיניות הישראלית. לישראל ולדרוזים בסוריה היסטוריה ארוכה של מגעים שהחלו בשנות השלושים של המאה ה-20 בשיתוף פעולה מודיעיני לאחר 'המרד הערבי הגדול', נמשכו בשנות החמישים והגיעו לשיאם בתכנית שהגה יגאל אלון לאחר מלחמת ששת הימים להרחיב את שליטת ישראל מהכפרים הדרוזים ברמת הגולן עד הר הדרוזים.⁸ אולם מאז כיבוש הגולן על ידי ישראל נקטו הדרוזים הסורים קו פרו-ממסדי סורי עוין כלפי ישראל. במהלך מלחמת האזרחים, הגם ששאפו להישאר מחוץ לטווח האש, המשיכו הדרוזים להישען על המשטר ולשתף עמו פעולה, אם כי רבים מקרבם בחרו להשתמט מהשירות בצבא אסד, או לחלופין סירבו לפעול ביחידות הלוחמות מחוץ לאזורי מגוריהם. בני העדה הדרוזית נטלו חלק במיליציות הנאמנות למשטר, וארבעה מהם אף הקריבו את חייהם באפריל 2015 בפעולה כושלת של 'התנגדות עממית' שארגן חזבאללה בגבול הגולן נגד ישראל.⁹ מרבית הדרוזים היושבים בצד הישראלי של רמת הגולן שמרו גם כן על נאמנות למשטר אסד.

מגעים בין קבוצות מדרום סוריה לבין ישראל התנהלו בכמה ערוצים, רשמיים ובלתי רשמיים. ערוצים אלה התרחבו עם הידוק הקשרים המקומיים בין צה"ל ותושבי הגולן הסורי. מגעים מקומיים התנהלו כבר במחצית השנייה של 2014 בניסיון לקדם בעזרת אנשי אופוזיציה סורים גולים תכנית לכינון אזור ביטחון אוטונומי (Safe Zone) בדרום סוריה בגיבוי אזורי ובינלאומי שימנע השתלטות שיעית או סלפית-ג'יהאדיסטית על השטח. הקהילה הבינלאומית

⁷ ישנן הערכות שונות לגבי מספר הלוחמים של צבא סוריה החופשי או של הלוחמים המסונפים לחזית הדרומית. ראו: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/09/syria-north-south-opposition-groups.html>; https://rfsmediaoffice.com/en/2014/12/13/free-syrian-army-factions-of-the-southern-front-unite-their-forces-against-the-regime-and-extremists/#.V_YRdYVOKM8 נצפה ב-20 באוקטובר 2016.

⁸ יוסי אלפר, *מדינה בודדה, החיפוש החשאי של ישראל אחר בעלות ברית באזור* (תל אביב: הוצאת מטר, 2015), עמ' 74-76.

⁹ אייל זיסר, *סוריה: מחאה, מהפכה, מלחמת אזרחים* (תל אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, 2014), עמ' 250-251; אליזבת צורקוס, "רצועת ביטחון ישראלית לדרוזים בסוריה רק תסבך את מצבם", *הפורום להשיבה אזורית*, 21 ביוני 2015, <http://tinyurl.com/odk68x2>, נצפה ב-20 באוקטובר 2016; סמיר חלבי, "השלטון הסורי וחזבאללה משתמשים בדרוזים נגד ישראל", *פורטל הכרמל*, 27 באפריל 2015, www.karmel.co.il/index.php?option=com_content&task=view&id=34283, נצפה ב-20 באוקטובר 2016; חסן שעלאן, רועי קייס ואליאור לוי, "מחבלים שחוסלו אמש - ילידי מג'דל שמס", YNET, 27 באפריל 2015, www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4651130,00.html, נצפה ב-20 באוקטובר 2016.

בהובלת האו"ם נקראה להעניק חסות לסידורי ביטחון, שיכללו הטלת סגר אווירי על דרום סוריה והקמת רצועת ביטחון בעומק 25 קילומטרים שתשתרע לאורך גבולותיה של סוריה עם ישראל, לבנון וירדן. אזור חיץ בטוח מסוג זה, שכמותו טורקיה וארצות הברית שוקלות להקים לאורך חלק מן הגבול הצפוני של סוריה, נועד לאפשר את שיקום התשתיות המנהלתיות, הכלכליות והחברתיות של חבל הארץ הדרומי, ולהפוך את האזורים המוגנים לאבן שואבת עבור אזרחים ופליטים. מימושו המוצלח של החזון נועד למנוע את המשך זליגת התמיכה העממית לקבוצות סלפיות-ג'יהאדיסטיות מתוך אינטרסים חומריים או ביטחוניים ולהוביל למיגורן ההדרגתי ולהקלה במשבר ההומניטרי שבו נתונה האוכלוסייה הסורית. הצלחת התכנית עשויה להפוך בעיניהם את אזור דרום סוריה לחולייה ראשונה בישות סורית חדשה, בטוחה ומשגשגת, שישמש מודל לחיקוי שיתרחב בהדרגה לאזורים נוספים. מימוש החזון המוצע התחלק לשלושה שלבים: בטווח הקצר - גיוס סיוע בינלאומי כספי והומניטרי שיאפשר להצטייד במזון, בביגוד, בתרופות, באוהלים ובגז; בטווח הביניים - הקמתם של בתי חולים שדה, בתי דין, בתי ספר ומשטרה; ובטווח הארוך - קידום שיתופי פעולה אזרחיים, כולל שיתוף פעולה סורי-ישראלי בנושאי טכנולוגיה ומים.

לשם קידום התכנית סברו השחקנים המקומיים כי יהיה צורך בתיאום עם ישראל ובגיבוי מצדה. בהתאם לכך מפקדי מיליציות, מנהיגים אזרחיים, אנשי דת וראשי שבטים מן המרחב הדרום סורי (שכולל את מערב ריף דמשק, קוניטרה וחוראן) ניסו ליזום דיאלוג עם גורמים אזרחיים, ביטחוניים ופוליטיים בישראל במטרה להעביר את המסר לפיו הם חולקים עם ישראל אינטרסים משותפים ואותם אויבים - הציר הפרו-איראני והג'יהאדיסטים. הנציגים הסורים ביקשו לזכות בשלב הראשון בתמיכה עקרונית של ישראל בתכנית, ובשלב הבאים בסיוע בהוצאתה אל הפועל. החשיבות שיוחסה לישראל הייתה משולשת: מבחינה צבאית דרושות הסכמה, תמיכה ואף השתתפות מצד ישראל לשם הקמת אזור ביטחון בגולן הסורי ומניעת פעילות של חיל האוויר הסורי במרחב האווירי שלו; מבחינה מדינית יקל גיבוי ישראלי על גיוס ירדן לתכנית והירתמות הקהילייה הבינלאומית; מבחינה כלכלית ישראל נתפסת כמדינה המייצגת דגם פוליטי, תרבותי ומדעי ליברלי ומתקדם שניתן ללמוד ממנו ולהפיק תועלת חומרית משיתוף פעולה עמו בעתיד. כפי שהציגו זאת, מנקודת מבטן של כמה מן הקבוצות המקומיות האלה בדרום סוריה יחסי הגומלין עם ישראל אינם בחירה טקטית וארעית, אלא נועדו להפוך במרוצת הזמן לברית אסטרטגית שעשויה להוביל לישלום חסי' בין הצדדים.

מוקדם יותר, ביוני 2014, יזמו נציגי מיליציות הפועלות בחלקן במסגרת 'החזית הדרומית' תכנית מקומית ומצומצמת יותר. הללו ביקשו לתאם עם ישראל תכנית במסגרתה ישתלטו על גזרת רמת הגולן, ימגרו ממנה את כוחות המשטר הסורי ואת התנועות הסלפיות-ג'יהאדיסטיות, ויכוננו מובלעת מקומית שתכונן יחסי שלום ונורמליזציה עם ישראל. מובלעת זו תהא מנותקת מכלל סוריה בטווח הקרוב, אך תוכל לשמש לה אב טיפוס לכל המדינה בבוא היום. התכנית, שמאחוריה ניצבה בין היתר מיליציה הפועלת בקוניטרה, התחלקה לשני שלבים: בטווח המידי, הממוקד בהיבט הצבאי טקטי - איחוד הקבוצות הלוחמות בשטח תחת פיקוד משותף, אימון לוחמים מקומיים וגולים בירדן, אספקת אמצעי לחימה וגיבוש אסטרטגיה צבאית. בטווח הארוך - הובלת תכנית אזרחית הכוללת מיזמים ורפורמות בתחומי החינוך, הדת, הכלכלה, המשפט, החברה, התעסוקה, התרבות ומעמד האישה. כצעד מקדים למימוש התכנית נועדו יוזמיה בכמה הזדמנויות עם נציגים ישראלים בלתי פורמליים בערוץ משני בעמאן, והחלו בתהליך של הכשרת לבבות התושבים לרעיון של שיתוף הפעולה עם ישראל.¹⁰ אמנם תוכניות אלה לא יצאו אל הפועל עקב הקשיים בגיבוש הסכמות בין הצדדים לשינוי הסטטוס קוו, אך בפועל, ישראל החלה למלא תפקיד מסויים בגזרה הסורית הדרומית על ידי הרחבת מעגל הסיוע ההומניטרי; מעורבות צבאית נגד שחקנים ג'יהאדיסטיים, הגנה על מחנה פליטים שהתמקם בשטח המפורז; והרתעה המשרתת לא פעם את הקבוצות המתונות שבגזרה הדרומית.

מדיניות במבחן המעשה

בעוד המלחמה בסוריה ממשיכה לגבות מחיר דמים נורא – מעל לחצי מיליון הרוגים, ובעוד זרם של פליטים בלתי פוסק שוטף את תורכיה, ירדן ולבנון, נשאר הגבול הצפוני ברמת הגולן שקט יחסית ופתוח לתיירים וישראלים כאחד היכולים להצטרף למשקיפי UNDOF בהר בנטל כדי לצפות במלחמה המתנהלת כמעט מולם ולהקשיב להדיה. למרות נוכחות חזבאללה, ג'יבהת אל-נוצרה, איראן, דאעש וגורמים עוינים אחרים, הייתה זליגת הקרבות לשטחה של ישראל מינורית ודומה שצה"ל מצליח לאחוז בקו הגבול ולשלוט בתוואי השטח ללא קשיים מיוחדים או ריכוז משמעותי של כוחות. בניגוד למצב בירדן, תורכיה ולבנון, שמצאו עצמן נגררות בעל כורחן לקלחת הסורית, דומה שישראל הצליחה לתחם את מעורבותה בקונפליקט הסורי, ולנהלה בצורה המשרתת הן את האינטרס הישראלי והן את זה של בעלי בריתה החדשים מצפון.

בעוד השנים הראשונות ותקופת מדיניות ה"עמידה מנגד" התאפיינו בשידור מסרים סותרים ומדיניות של "להחליט שלא להחליט", מתאפיינות השנתיים האחרונות במדיניות ישראלית

¹⁰ עדות אישית של המחבר שהשתתף במפגשים אלה.

סדורה יותר המגדירה בבירור את האינטרס הישראלי, לפחות במה שקשור למתרחש בדרומה של סוריה ומקדמת סיוע הומניטרי ובניית שותפויות מקומיות חוצות גדר. הקמת מנהלת ה"שכנות טובה" הינה סימן מעודד לנכונות ישראל להכריז על מדיניותה ולשחק ב"קלפים גלויים מעט יותר." מעבר להיגיון שמאחורי יצירת בריתות לשם שמירת האינטרס הביטחוני, דומה שמהלך אחרון זה טומן בחובו גם הזדמנויות נוספות לא רק לעשייה הומניטרית מצילת חיים אלא גם לבניית מערכת יחסים לדוגמה עם מדינות שכנות בעתיד.